

СХВАЛЕНО

розпорядженням

Кабінету Міністрів України

від _____ р. № _____

КОНЦЕПЦІЯ

стандартизації та розвитку інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг)

Загальна частина

Зростання інформатизації та ролі інформаційних технологій у суспільних та господарських відносинах сприяє створенню глобального інформаційного простору, який забезпечуватиме інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів та задоволення їх потреб.

Інформатизація різних сфер суспільного життя сприяє прискоренню розвитку світової економіки, чим зумовлює соціальну трансформацію суспільства. Результати застосування міжнародного досвіду свідчать, що цифрові технології стали рушійною силою соціально-економічного розвитку, відновлення економіки багатьох держав світу та визначають основу сталого розвитку в майбутньому. При цьому на сьогодні для більшості держав розвиток інформаційного суспільства є одним із національних пріоритетів.

Для реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським союзом і його державами-членами, з іншої сторони, передбачається посилення співробітництва, зокрема, з нормативно-правових питань шляхом обміну інформацією, досвідом та відомостями, науковим та технічним співробітництвом з метою покращення якості їх технічних регламентів, стандартів, тестування, ринкового нагляду та акредитації, що забезпечить ефективне використання нормативно-правових ресурсів, впровадження процедур відповідності.

Так, за умови забезпечення повної відповідності міжнародним стандартам із захисту інформації Україна сприятиме розвитку електронних сервісів шляхом:

співробітництва у сфері технічного регулювання, стандартизації, ринкового нагляду, акредитації та робіт з оцінки відповідності для

поглиблення функціональної сумісності відповідних систем, що сприятиме розвитку інфраструктури систем стандартизації, метрології, акредитації, оцінки відповідності та ринкового нагляду;

забезпечення захисту споживачів у сфері електронної торгівлі та інших електронних сервісів;

імплементатії відповідних положень acquis Європейського Союзу до національного законодавства для досягнення відповідності з технічним регламентам Європейського Союзу та системам стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду тощо;

визнання в Україні іноземних кваліфікованих сертифікатів відкритих ключів та кваліфікованого електронного підпису, що забезпечить активний розвиток транскордонного співробітництва та інтеграцію України у світовий електронний інформаційний простір.

Так, Україна поступово впроваджуватиме звід Європейських стандартів (EN) як національних, зокрема гармонізованих європейських стандартів, добровільне застосування яких вважатиметься таким, що відповідає вимогам законодавства.

Одночасно з таким впровадженням Україна скасовуватиме неактуальні національні стандарти, зокрема застосування міждержавних стандартів (ГОСТ), розроблених до 1992 року.

Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Концепція

Інформаційно-телекомунікаційні технології є необхідним інструментом соціально-економічного прогресу, одним з основних чинників інноваційного розвитку економіки.

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій протягом останнього десятиліття та широке застосування їх у всіх сферах життєдіяльності людини потребує своєчасного реформування законодавства у сфері електронних сервісів із застосуванням технологій, що використовуються для надійної ідентифікації та автентифікації користувачів в інформаційно-телекомунікаційних системах – інфраструктури відкритих ключів.

Проте на сьогодні перед українським суспільством постала проблема відсутності інтероперабельності Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів) як всередині України, так і з іншими державами, що характеризується технологічною несумісністю програмно-технічних комплексів центрів сертифікації ключів підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, діяльність яких пов'язана з розробленням, виробництвом, сертифікаційними випробуваннями (експертними дослідженнями) та експлуатацією надійних засобів електронного цифрового підпису в різних електронних системах.

Зазначена проблема є наслідком нерівнозначності електронних цифрових підписів, створених різними програмними засобами, програмно-апаратними або апаратними пристроями, що ускладнює інтеграцію до європейської інфраструктури відкритих ключів.

Основними чинниками, які стримують розвиток інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг), є:

- недостатня інформованість громадян про можливість використання електронних документів з електронним цифровим підписом як аналога документів, складених у паперовій формі з власноручним підписом;

- випадки невизнання органами судової влади юридичної значимості електронних документів з електронним цифровим підписом, що призводить до недовіри фізичних та юридичних осіб до електронних послуг, які надаються з використанням електронного цифрового підпису;

- відсутність правових засад для використання всіх можливостей інфраструктури відкритих ключів для розбудови та ефективного функціонування електронних довірчих послуг, у тому числі адміністративних послуг в електронному вигляді, електронної комерції, електронного документообігу, електронного архіву, електронного судочинства тощо;

- юридична колізія окремих нормативно-правових актів, що регулюють функціонування інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису в Україні;

- відсутність належної стандартизації інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису, а також органу оцінки відповідності державним стандартам та технічним регламентам функціонування інфраструктури відкритих ключів та послуг електронного цифрового підпису;

- недосконалість нормативного регулювання державного контролю за діяльністю суб'єктів, які надають послуги електронного цифрового підпису, що призводить до надлишкового державного контролю за офіційно зареєстрованими суб'єктами, та існування тіньового ринку надання таких послуг, державний контроль якого не здійснюється;

- відсутність в органі державної влади, що здійснює державне регулювання у сфері надання послуг електронного цифрового підпису, повноважень здійснювати державний нагляд у цій сфері з метою підтримання в актуальному стані інформації про суб'єктів, які надають послуги електронного цифрового підпису, оцінки якісних та кількісних показників у сфері послуг електронного цифрового підпису, вжиття заходів щодо посилення ефективності використання електронного цифрового підпису та гарантування якості надання послуг;

- недостатність рівня гармонізації термінології, що використовується в нормативно-правових актах, які регулюють сферу інфраструктури відкритих

ключів та надання послуг електронного цифрового підпису, з термінологією, що використовується у відповідних міжнародних актах;

відсутність нормативно-правового регулювання визнання в Україні іноземних сертифікатів відкритих ключів та електронних підписів, що використовуються при наданні юридично значимих електронних послуг.

Мета, принципи і завдання реалізації Концепції

Метою Концепції є забезпечення сумісності програмно-технічних комплексів, що використовуються акредитованими центрами сертифікації ключів, замовниками, розробниками, виробниками та організаціями, які експлуатують надійні засоби електронного цифрового підпису в системах електронного документообігу.

Концепція спрямована на удосконалення державного регулювання відносин у сфері технічного регулювання інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг) шляхом адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та гармонізації з ним, зокрема прийняття органами державної влади актів щодо технічного регулювання інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг): стандартів, технічних регламентів, запровадження процедури відповідності тощо.

Основними принципами стандартизації та розвитку інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг) є:

співробітництво у сфері технічного регулювання, стандартизації, ринкового нагляду, акредитації та робіт з оцінки відповідності для поглиблення функціональної сумісності відповідних систем, що сприятиме розвитку інфраструктури систем стандартизації, метрології, акредитації, оцінки відповідності та ринкового нагляду;

захист споживачів у сфері електронної торгівлі та інших електронних сервісів;

імплементация відповідних положень *acquis* Європейського Союзу до національного законодавства для досягнення відповідності технічним регламентам Європейського Союзу та системам стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду тощо;

визнання в Україні іноземних кваліфікованих сертифікатів відкритих ключів та кваліфікованого електронного підпису, що забезпечить активний розвиток транскордонного співробітництва та інтеграцію України у світовий електронний інформаційний простір.

З метою забезпечення реалізації Концепції необхідно здійснити такі заходи:

інтеграцію Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів) до світової та європейської систем електронного цифрового підпису і вирішення проблем, пов'язаних із функціональною сумісністю технологічних систем у різних країнах світу, шляхом створення правової та технічної баз, розробки стандартів та регламентів, які дозволять забезпечити співпрацю у сфері інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису;

гармонізацію національного законодавства у сфері інфраструктури відкритих ключів та надання транскордонних послуг електронного цифрового підпису із законодавством Європейського Союзу та інших країн світу;

створення сучасної інтероперабельної Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів) шляхом розбудови на базі Міністерства юстиції України:

Довірчого центру електронного цифрового підпису України («точки єдиного контакту» (PSC) з метою досягнення сумісності технічних рішень у сфері використання електронного цифрового підпису України та ЄС шляхом впровадження міжнародних стандартів, забезпечення гарантій взаємовизнання і прийняття електронних цифрових підписів та електронних засобів ідентифікації;

Стенду Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів) з метою досягнення сумісності технічних рішень у сфері використання електронного цифрового підпису шляхом технологічної уніфікації компонентів Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів).

Шляхи і способи розв'язання проблеми

Визначену проблему можливо вирішити шляхом розвитку національного законодавства у сфері технічного регулювання інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг) відповідно до тенденцій розвитку цієї галузі в Україні та світі, здійснивши такі заходи:

перегляд і скасування застарілих стандартів, що забезпечують часткове технічне регулювання інфраструктури відкритих ключів та надання кваліфікованих електронних довірчих послуг;

проходження процедури визнання на міжнародному рівні національних стандартів, що забезпечують технічне регулювання інфраструктури відкритих ключів та надання електронних довірчих послуг;

гармонізація національних стандартів, необхідних для забезпечення технічного регулювання інфраструктури відкритих ключів та надання

кваліфікованих електронних довірчих послуг, із міжнародними та європейськими стандартами;

затвердження технічних регламентів щодо забезпечення технічного регулювання інфраструктури відкритих ключів та надання послуг кваліфікованих електронних довірчих послуг.

Способами розв'язання зазначеної проблеми є:

1. Підготовка та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України нормативно-правових актів, що забезпечать функціонування інфраструктури відкритих ключів та надання кваліфікованих електронних довірчих послуг.

2. Інтеграція Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів) до світової та європейської систем електронного цифрового підпису і вирішення проблем, пов'язаних із функціональною сумісністю технологічних систем у різних країнах світу, шляхом створення правової та технічної баз, розробки стандартів та регламентів, які дозволять забезпечити співпрацю у сфері інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису.

3. Гармонізація національного законодавства у сфері інфраструктури відкритих ключів та надання транскордонних послуг електронного цифрового підпису із законодавством Європейського Союзу та інших країн світу.

4. Створення на базі Міністерства юстиції України:

Довірчого центру електронного цифрового підпису України («точки єдиного контакту» (PSC) з метою досягнення сумісності технічних рішень у сфері використання електронного цифрового підпису України та Європейського Союзу шляхом впровадження міжнародних стандартів;

Стенду Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів) з метою досягнення сумісності технічних рішень у сфері використання електронного цифрового підпису шляхом технологічної уніфікації компонентів Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів).

Очікувані результати

Реалізація Концепції забезпечить:

співробітництво у сфері технічного регулювання, стандартизації, ринкового нагляду, акредитації та робіт з оцінки відповідності для поглиблення функціональної сумісності відповідних систем, що сприятиме розвитку якісної інфраструктури систем стандартизації, метрології, акредитації, оцінки відповідності та ринкового нагляду тощо;

захист споживачів у сфері електронної торгівлі та інших електронних сервісів;

імплементацию відповідних положень acquis Європейського Союзу до національного законодавства для досягнення відповідності з технічними

регламентами Європейського Союзу та системами стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду тощо;

стандартизацію та розбудову електронних довірчих послуг для здійснення ефективного електронного урядування, у тому числі надання адміністративних послуг в електронному вигляді, масове використання електронного документообігу, подальший інтенсивний розвиток електронного судочинства, електронних закупівель, електронного архіву тощо;

розвиток в Україні ефективної, сучасної інтероперабельної Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів), використання всіх її можливостей;

активне впровадження та використання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг) та забезпечення належної довіри фізичних та юридичних осіб до таких послуг;

визнання в Україні іноземних кваліфікованих сертифікатів відкритих ключів та кваліфікованого електронного підпису, що забезпечить активний розвиток транскордонного співробітництва та інтеграцію України у світовий електронний інформаційний простір.

Обсяг фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів

Фінансування заходів планується здійснювати за рахунок міжнародної технічної допомоги, внесків заінтересованих міжнародних організацій, інвестицій, грантів міжнародних організацій, у тому числі Угоди про фінансування (Контракт для України з розбудови держави), а також джерел, не заборонених законодавством.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про схвалення Концепції стандартизації та розвитку інфраструктури
відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису
(кваліфікованих електронних довірчих послуг)» (далі – проект
Розпорядження)

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Зростання інформатизації та ролі інформаційних технологій у суспільних та господарських відносинах сприяє створенню глобального інформаційного простору, який забезпечуватиме інформаційну взаємодію людей, їх доступ до світових інформаційних ресурсів та задоволення їх потреб.

Інформатизація різних сфер суспільного життя сприяє прискоренню розвитку світової економіки, чим зумовлює соціальну трансформацію суспільства. Результати застосування міжнародного досвіду свідчать, що цифрові технології стали рушійною силою соціально-економічного розвитку, відновлення економіки багатьох держав світу та визначають основу сталого розвитку в майбутньому. При цьому на сьогодні для більшості держав розвиток інформаційного суспільства є одним із національних пріоритетів.

З метою реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським союзом і його державами-членами, з іншої сторони, передбачається посилення співробітництва, зокрема, з нормативно-правових питань шляхом обміну інформацією, досвідом та відомостями, науковим та технічним співробітництвом з метою покращення якості їх технічних регламентів, стандартів, тестування, ринкового нагляду та акредитації, забезпечуючи ефективне використання нормативно-правових ресурсів, впровадження процедур відповідності.

Так, за умови забезпечення повної відповідності міжнародним стандартам із захисту інформації Україна сприятиме розвитку електронних сервісів шляхом:

співробітництва у сфері технічного регулювання, стандартизації, ринкового нагляду, акредитації та робіт з оцінки відповідності для поглиблення функціональної сумісності відповідних систем, що сприятиме розвитку інфраструктури систем стандартизації, метрології, акредитації, оцінки відповідності та ринкового нагляду;

забезпечення захисту споживачів у сфері електронної торгівлі та інших електронних сервісів;

імплементатії відповідних положень *acquis* Європейського Союзу до національного законодавства для досягнення відповідності технічним

регламентам Європейського Союзу та системам стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду тощо;

визнання в Україні іноземних кваліфікованих сертифікатів відкритих ключів та кваліфікованого електронного підпису, що забезпечить активний розвиток транскордонного співробітництва та інтеграцію України у світовий електронний інформаційний простір.

Так, Україна поступово впроваджуватиме звід Європейських стандартів (EN) як національних стандартів, зокрема гармонізованих європейських стандартів, добровільне застосування яких вважатиметься таким, що відповідає вимогам законодавства.

Одночасно з таким впровадженням Україна скасовуватиме неактуальні національні стандарти, зокрема застосування міждержавних стандартів (ГОСТ), розроблених до 1992 року.

2. Мета і шляхи її досягнення

Метою Концепції є забезпечення сумісності програмно-технічних комплексів, що використовуються акредитованими центрами сертифікації ключів, замовниками, розробниками, виробниками та організаціями, які експлуатують надійні засоби електронного цифрового підпису в системах електронного документообігу.

Концепція спрямована на удосконалення державного регулювання відносин у сфері технічного регулювання інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг) шляхом адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та гармонізації з ним, зокрема прийняття органами державної влади актів щодо технічного регулювання інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг): стандартів, технічних регламентів, запровадження процедури відповідності тощо.

Основними принципами стандартизації та розвитку інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг) є:

співробітництво у сфері технічного регулювання, стандартизації, ринкового нагляду, акредитації та робіт з оцінки відповідності для поглиблення функціональної сумісності відповідних систем, що сприятиме розвитку інфраструктури систем стандартизації, метрології, акредитації, оцінки відповідності та ринкового нагляду;

захист споживачів у сфері електронної торгівлі та інших електронних сервісів;

імплементация відповідних положень acquis Європейського Союзу до національного законодавства для досягнення відповідності технічним

регламентам Європейського Союзу та системам стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду тощо;

визнання в Україні іноземних кваліфікованих сертифікатів відкритих ключів та кваліфікованого електронного підпису, що забезпечить активний розвиток транскордонного співробітництва та інтеграцію України у світовий електронний інформаційний простір.

Способами розв'язання зазначеної проблеми є:

1. Підготовка та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України нормативно-правових актів, що забезпечать функціонування інфраструктури відкритих ключів та надання кваліфікованих електронних довірчих послуг відповідно до засад, визначених зазначеними законами України.

2. Інтеграція Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів) до світової та європейської систем електронного цифрового підпису та вирішення проблем, пов'язаних із функціональною сумісністю технологічних систем у різних країнах світу шляхом створення правової та технічної баз, розробки стандартів та регламентів, які дозволять забезпечити співпрацю у сфері інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису.

3. Гармонізація національного законодавства у сфері інфраструктури відкритих ключів та надання транскордонних послуг електронного цифрового підпису із законодавством Європейського Союзу та інших країн світу.

4. Створення на базі Міністерства юстиції України:

– Довірчого центру електронного цифрового підпису України («точки єдиного контакту» (PSC) з метою досягнення сумісності технічних рішень у сфері використання електронного цифрового підпису України та Європейського Союзу шляхом впровадження міжнародних стандартів;

– Стенду Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів) з метою досягнення сумісності технічних рішень у сфері використання електронного цифрового підпису шляхом технологічної уніфікації компонентів Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів).

3. Правові аспекти

Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1451 «Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган», розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2011 року № 1014-р «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні», розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2013 року № 1072-р «Про внесення змін до плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні».

4. Фінансово-економічне обґрунтування

Фінансування заходів планується здійснювати за рахунок міжнародної технічної допомоги, внесків заінтересованих міжнародних організацій, інвестицій, грантів міжнародних організацій, у тому числі Угоди про фінансування (Контракт для України з розбудови держави), а також джерел, не заборонених законодавством.

5. Позиція заінтересованих органів

Проект Розпорядження потребує погодження з Міністерством освіти і науки України, Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національною академією наук України, Міністерством фінансів України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України.

6. Регіональний аспект

Проект Розпорядження не стосується питання розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

6¹. Запобігання дискримінації

Проект Розпорядження не містить положень, які мають ознаки дискримінації.

Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилась.

7. Запобігання корупції

У проекті Розпорядження відсутні правила і процедури, що можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

8. Громадське обговорення

Проект Розпорядження потребує проведення консультацій із громадськістю.

9. Позиція соціальних партнерів

Проект Розпорядження не стосується соціально-трудової сфери.

10. Оцінка регуляторного впливу

Відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» проект Розпорядження не є проектом регуляторного акта.

11. Прогноз результатів

Реалізація проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції стандартизації та розвитку інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг)» забезпечить:

співробітництво у сфері технічного регулювання, стандартизації, ринкового нагляду, акредитації та робіт з оцінки відповідності для поглиблення функціональної сумісності відповідних систем, що сприятиме розвитку інфраструктури систем стандартизації, метрології, акредитації, оцінки відповідності та ринкового нагляду тощо;

захист споживачів у сфері електронної торгівлі та інших електронних сервісів;

імплементацию відповідних положень acquis Європейського Союзу до національного законодавства для досягнення відповідності з технічними регламентами Європейського Союзу та системами стандартизації, метрології, акредитації, робіт з оцінки відповідності та ринкового нагляду тощо;

стандартизацію та розбудову електронних довірчих послуг для здійснення ефективного електронного урядування, у тому числі надання адміністративних послуг в електронному вигляді, масове використання електронного документообігу, подальший інтенсивний розвиток електронного судочинства, електронних закупівель, електронного архіву тощо;

розвиток в Україні ефективної, сучасної інтероперабельної Національної системи електронного цифрового підпису (інфраструктури відкритих ключів), використання всіх її можливостей;

активне впровадження та використання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг) та забезпечення належної довіри фізичних та юридичних осіб до таких послуг;

визнання в Україні іноземних кваліфікованих сертифікатів відкритих ключів та кваліфікованого електронного підпису, що забезпечить активний розвиток транскордонного співробітництва та інтеграцію України у світовий електронний інформаційний простір.

Міністр юстиції України

Павло ПЕТРЕНКО

**КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ**

від _____ № _____

Київ

**Про схвалення Концепції стандартизації та розвитку інфраструктури
відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису
(кваліфікованих електронних довірчих послуг)**

1. Схвалити Концепцію стандартизації та розвитку інфраструктури відкритих ключів та надання послуг електронного цифрового підпису (кваліфікованих електронних довірчих послуг), що додається.
2. Міністерству юстиції України разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади у місячний строк розробити та подати в установленому порядку Кабінету Міністрів України проект плану заходів щодо реалізації Концепції, схваленої цим розпорядженням.

Прем'єр-міністр України**А. ЯЦЕНЮК**